

Tunyogi Erzsébet Gyógyító Játsszóháza Alapítvány

a

halmozottan sérült gyermekekért

(1064 Budapest, Rózsa utca 46. fsz. 1.)

fenntartásában lévő

Tunyogi Pedagógiai Szakszolgálat

(1064 Budapest, Rózsa utca 46. fsz. 1.)

OM azonosító száma:200604

SZAKMAI ÉS PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

2022

„a játékot olyan fontos életemnek tekintem, mint a levegőt, mert, ahogy a levegő nélkül elpusztul az a biológiai szerkezet, ami az emberi szubsztancia hordozására hivatott, úgy a játékosság hiányában magának ennek a szubsztanciának a léte válik kérdésessé, hiszen csak játékhelyzetekben alakulhatnak ki azok a fizikai, pszichikai és mentális funkciók, amelyek meglétét az ember fogalmának meghatározásakor alapvetőnek tételezzük”

TUNYOGI ERZSÉBET

Tartalom

I.	Pedagógiai hitvallásunk.....	4
II.	Az intézmény működését meghatározó dokumentumok.....	5
III.	Tunyogi Pedagógiai Szakszolgálat.....	6
1.	Működési engedély száma (legutolsó).....	6
2.	Ellátási feladatok	6
3.	Az intézményben ellátott gyermekek köre.....	7
IV.	Fő tevékenységünk	7
1.	Gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés, oktatás és gondozás.....	7
2.	Logopédiai ellátás	8
3.	Konduktív pedagógiai ellátás	8
4.	Családgondozás	8
V.	Egyéb tevékenységünk.....	8
VI.	Az intézmény működésének feltételei.....	8
1.	Az intézmény nyitvatartása	8
2.	A szakemberek összetétele.....	9
a.	<i>A szakemberektől elvárható alapvető értékek.....</i>	9
b.	<i>A szakembertől elvárható alapvető szemlélet</i>	9
3.	Infrastruktúra.....	10
VII.	A pedagógiai programunk pillérét képező Tunyogi Gyógyító Játékterápia (TGYJ) megalkotásának alapjai	11
VIII.	A Tunyogi Gyógyító Játékterápia (TGYJ) mint fejlesztő, oktató, nevelő módszer helye a terápiás modellek között.....	11
IX.	A Tunyogi Gyógyító Játékterápia (TGYJ) alkalmazásához szükséges szakmai kompetenciák	11
X.	A TGYJ alkalmazása szakszolgálati tevékenységeinkben.....	12
1.	Gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés, oktatás és gondozás.....	12
a.	<i>A TGYJ alkalmazásának menete</i>	12
i.	A vizsgálat szempontjai:.....	12
ii.	Az anamnézis	12
iii.	A fejlődési lap	13

iv.	A személyre szabott korai fejlesztő TGYJ-program összeállítása	14
v.	Értékelés	14
b.	A foglalkozások típusai	14
i.	Szenzomotoros program,.....	14
ii.	Tanulási képességet meghatározó érzékszerv terápiák	16
A.	A foglalkozások menete.....	16
B.	A tanulási képességet fejlesztő programok részegységei:	17
2.	A logopédiai ellátás.....	19
3.	A konduktív pedagógiai ellátás	20
4.	Családterápia	20
	LEGITIMÁCIÓS LAP	21
	Szakirodalom.....	22
	Ajánlott irodalom	23
	Jogszabályok	23

I. Pedagógiai hitvallásunk

Az intézményben folyó Tunyogi Gyógyító Játékterápiának (TGYJ) mint a sérült gyermekeket fejlesztő módszernek legfontosabb eredménye az évek során az volt, hogy szemléletet váltottunk a pedagógusok, szülők, valamint az egész társadalom körében. A szemléletváltás lényege, hogy a sérült gyermek hatékony fejlesztéséből soha többet nem lehet kihagyni a játéktevékenységet, a játékot. A TGYJ elterjesztésével párhuzamosan kihagyhatatlanná vált a családgondozás, családterápia. A család és gyermek megítélésében új szemléletet vezettünk be: a feltétel nélküli elfogadást, a szolidaritást, az empátiát és az életen át tartó tanulást. Ezen felül felmutattunk egy olyan módszert, amely a halmozottan sérült gyermekeknek is esélyt ad a folyamatos fejlődésre.

A játszó gyermek motivált a játékokra és örömmel ismétli a játékhelyzetet, ez segíti a funkciók begyakorlására.

A Tunyogi Pedagógiai Szakszolgálat a 2015-ben megjelent pedagógiai szakszolgálati protokollok (alapprotokoll és szakterületi protokollok) figyelembevételével működik.

II. Az intézmény működését meghatározó jogszabályok és dokumentumok

A Tunyogi Pedagógiai Szakszolgálat működését meghatározó fő jogszabályok:

- ❖ a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Nkt.)
- ❖ a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet (a továbbiakban: R.)
- ❖ a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben résztvevők juttatásairól és kedvezményeiről szóló 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet
- ❖ a nemzeti köznevelési törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Nkt. Vhr.)
- ❖ 2018. évi LXXXIX. törvény az oktatási nyilvántartásról
- ❖ a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény
- ❖ a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény

A Tunyogi Erzsébet Gyógyító Játszóháza Alapítvány a halmozottan sérült gyermekekért **közhasznú alapítványt** 1992. évben jegyezte be a Fővárosi Bíróság (**11. Pk. 68.068/1992/21**) számon. Az Alapítvány tartós, közérdekű célja a központi idegrendszeri és/vagy genetikai károsodott, valamint halmozottan sérült csecsemők és gyermekek 1 hónapos kortól történő fejlesztése, oktatása, nevelése **Tunyogi Gyógyító Játékterápiával – TGYJ**.

A védjegyokirat tartalmazza: **213632** számon a módszer nevét (Tunyogi Gyógyító Játékterápia), **213629** számon a terápiát fémjelző logót (a kürtöt fújó bohóc), melyek 2014. március 4-én kerültek bejegyzésre.

A TGYJ módszerét a korai fejlesztéssel foglalkozó, érdeklődő szakemberek két egymásra épülő pedagógus-továbbképző tanfolyam keretében sajátíthatják el. Az első a már akkreditált **Tunyogi Gyógyító Játékterápia (TGYJ) sérült csecsemők és kisgyermekek komplex korai fejlesztésére – Alapozó tanfolyam** (alapítási engedély száma: **529/10/2021**), a második a tervezett **Tunyogi Gyógyító Játékterápia (TGYJ) sérült csecsemők és kisgyermekek komplex korai fejlesztésére – Haladó tanfolyam**.

Budapest Főváros Kormányhivatala határozatban engedélyezte az Alapítvány által fenntartott **Tunyogi Pedagógiai Szakszolgálat** létrehozását. Az alaptevékenység a Fővárosi Bíróság által létrehozott végzés szerint működik. Az intézmény típusa: pedagógiai szakszolgálat, az Oktatási Minisztérium által adott azonosító száma: **200604**.

További szabályozó dokumentumok: *SZMSZ, Házi rend, Önértékelési Szabályzat, Éves munkaterv, Továbbképzési program* és az éves *Beiskolázási tervek, Adatkezelési és adatvédelmi szabályzat*, valamint a *pedagógiai szakszolgálati protokollok* (alapprotokoll és szakterületi protokollok).

Szakszolgálati feladatokhoz kapcsolódó ügyiratok:

1. *A gyermekek dokumentációi:* nyilatkozat szakértői bizottsághoz, fogadó nyilatkozat, vizsgálati lap, adatkezelési nyilatkozat, felvételi státusz, fejlesztési terv, értékelési lap, pedagógiai szakvélemény, egyéni fejlesztési napló, neurológiai és egyéb orvosi szakvélemény, szakértői bizottsági szakvélemény, forgalmi napló.
2. *Alkalmazottak dokumentációi.*
3. *Az intézmény működéséhez kapcsolódó dokumentáció.*
4. *Tunyogi Fejlődési Skála* – a gyermekek vizsgálatánál alkalmazott eszköz [ld. Tunyogi E. (2019). *Tunyogi Gyógyító Játékterápia sérült gyerekek fejlesztésére*. Tunyogi Gyógyító Játékszínház Alapítvány, Budapest.]
5. *Rehabilitációs programok* (szenzomotoros programok; tanulási képességet fejlesztő programok; logopédiai programok)

III. Tunyogi Pedagógiai Szakszolgálat

1. Működési engedély száma (legutolsó)

- ❖ BP/1009/02615-2/2022
- ❖ Bankszámlaszám: 11707024-20470096 OTP
- ❖ Intézményvezető Juhász Éva Petra

2. Ellátási feladatok: pedagógiai szakszolgálati feladatok [Nkt. 18. § (1)]

- ❖ gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás [Nkt. 18. § (2) a)]
- ❖ logopédiai ellátás [Nkt. 18. § (2) d)]
- ❖ konduktív pedagógiai ellátás [Nkt. 18. § (2) f)]

A gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás törvényi meghatározása

A 15/2013. (II.26) EMMI rendelet (a továbbiakban: R.) 4. §. (1) bekezdése szerint a korai fejlesztés „feladata a komplex koragyermekkorai prevenció, tanácsadás és fejlesztés, az ellátásra való jogosultság megállapításának időpontjától kezdődően a gyermek fejlődésének elősegítése, a család kompetenciáinak erősítése, a gyermek és a család társadalmi inklúziójának támogatása érdekében. A korai fejlesztés és gondozás tevékenységei a komplex gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai tanácsadás, a kognitív, a szociális, a kommunikációs és a nyelvi készségek fejlesztése, a mozgásfejlesztés és a pszichológiai segítségnyújtás”.

Szakszolgálatunkban az ellátás igénybevétele a szülői nyilatkozat napjától kezdődik. Intézményünket az ellátásra a szakértői bizottság jelöli ki (egyéb esetekben az Alapítvány kuratóriumának döntése alapján kezdődik a gyermek fejlesztése). [ld. R. 4. § (2)]

Logopédiai ellátás a pedagógiai szakszolgálatban

A 15/2013. (II.26) EMMI rendelet 25. §. (1) bekezdése szerint a „logopédiai ellátás feladata a hangképzés, a beszéd, a beszélt és írott nyelvi képesség fejlődési és szerzett zavaraihoz, továbbá a specifikus tanulási zavarokhoz (diszlexia, diszortográfia, diszgráfia, diszkalkulia) kapcsolódó prevenció, állapotmegismerési és terápiás tevékenység”.

Szakszolgálatunkban az ellátás igénybevétele önkéntes. [ld. R. 25. § (2)] Az ellátás megkezdésére az igazgató és/vagy bármely szakalkalmazott véleményéből kiindulva, illetve a szülő kérésére a logopédus tesz javaslatot, miután a gyermeket megvizsgálta.

Konduktív pedagógiai ellátás a pedagógiai szakszolgálatban

Háttérét a 15/2013. (II.26) EMMI rendelet adja: a 27. § (1) bekezdése alapján a „konduktív pedagógiai ellátás feladata a központi idegrendszeri sérültek konduktív nevelése, fejlesztése és gondozása. A konduktív pedagógiai ellátás az óvodai neveléshez, iskolai neveléshez és oktatáshoz kapcsolódóan, vagy egyéni fejlesztő foglalkozás keretében nyújtható.

Szakszolgálatunkban az ellátás igénybevételére a konduktor tesz javaslatot. Az ellátás megkezdése az igazgató jóváhagyásával és a szülő beleegyezésével történik.

3. Az intézményben ellátott gyermekek köre

„Az Nkt. 4. § 13. pontjának *a)* és *b)* alpontjában leírt gyermekeket intézményünk ellátja. Ezen gyermekek csoportja a következő:

- ❖ **különleges bánásmódot igénylő gyermek** [Nkt. 4. § 13. *a)*]
 - *sajátos nevelési igényű gyermek* [Nkt. 4. § 13. *aa)*]
 - *beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek* [Nkt. 4. § 13. *ab)*]
- ❖ **hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek** [Nkt. 4. § 13. *b)*].

Az Nkt. 4. § 25. pontja szerint *sajátos nevelési igényű* az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján

- mozgásszervi,
- érzékszervi (látás, hallás),
- értelmi,
- beszéd fogyatékos,
- halmozottan fogyatékos (a fenti több fogyatékoság együttes előfordulása esetén),
- autizmus spektrum zavarral küzd,
- egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

IV. Fő tevékenységünk

1. Gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés, oktatás és gondozás

- ❖ a Tunyogi Gyógyító Játékterápia (TGYJ) alkalmazása a **korai fejlesztésben és gondozásban** 1 hónapos kortól
- ❖ **komplex állapotfelmérés a Tunyogi Fejlődési Skála (TFS) segítségével:** anamnézis, fejlődési lap és fejlesztési terv minden gyermek számára és az értékelés a gyermek fejlődésének, haladásának megfelelően
- ❖ **gyógypedagógiai tanácsadás** az otthon végzendő fejlesztés segítésében
- ❖ **volt koraszülött gyermekek tanulási képességének fejlesztése** iskolakezdés előtt
- ❖ **mozgásfejlesztés** – a TGYJ eszközeivel, módszereivel
- ❖ **mentálhigiénés megsegítés** – a szülő és gyermeke, valamint a család lelki egészségének megőrzése, helyreállítása, szükség esetén további szakemberhez irányítás

2. Logopédiai ellátás

- ❖ kommunikáció fejlesztése
- ❖ beszédindítás
- ❖ beszédhibák javítása
- ❖ a halmozottan sérült gyermekeknél metakommunikáció és gesztusnyelv fejlesztése, alternatív kommunikációs lehetőségek keresése, fejlesztése

3. Konduktív pedagógiai ellátás

- ❖ szükség szerint a központi idegrendszeri károsodott gyermekeknél

4. Családgondozás

- ❖ A családgondozás átszövi a szakszolgálati tevékenységünk minden területét.
- ❖ A családoknak információs honlapot, online közösségi oldalt és tájékoztató szórólapokat biztosítunk.
- ❖ Tájékoztató ismeretterjesztő előadásokat tartunk a szülőknek megalapozott szakmai ismeretek nyújtásával.
- ❖ Az intézményünkben fejlesztésben részesült és a jelenleg ellátásban lévő gyermekek szülei között tapasztalatcserét és konzultációt szervezünk.
- ❖ A szülők részére a gyermekkel együtt és külön is szabadidős programokat szervezünk.
- ❖ A szülőknek mentálhigiénés egyéni és csoportos beszélgetéseket szervezünk.

V. Egyéb tevékenységünk

- ❖ pedagógusképzés elméleti foglalkozásokon
- ❖ pedagógusképzés gyakorlati terepe intézményünk
- ❖ bemutató előadások egy-egy munkacsoport részére
- ❖ konferenciákon részvétel, előadások tartása
- ❖ szakcikk írása
- ❖ szaktanfolyamok szervezése

VI. Az intézmény működésének feltételei

1. Az intézmény nyitvatartása

- ❖ Szorgalmi időben: hétfőtől – péntekig 8-16 óráig tartunk nyitva.
- ❖ Szorgalmi időn kívül szerdánként 9-13 óráig tartunk ügyeletet.
- ❖ Intézményünk folyamatos nyitvatartással működik, a törvényi rendelkezés két hét zárva tartásra ad lehetőséget (karbantartás, felújítás) a nyári időszakban.
- ❖ A két hét zárvatartáson kívül a nyári időszakban minden héten ügyeleti napokat tartunk.

2. A szakemberek összetétele

Pedagógus munkakörben dolgozók

- ❖ intézményvezető
- ❖ intézményvezető-helyettes
- ❖ gyógypedagógus
- ❖ konduktor
- ❖ mentálhigiénés szakember

Pedagógiai munkát segítők:

- ❖ gyógytornász
- ❖ gyermekgyógyász-gyermekneurológus
- ❖ rendszergazda
- ❖ gyógypedagógiai/pedagógiai asszisztens (szükség esetén)

Egyéb:

- ❖ gazdasági ügyintéző

Ezen felül megbízásos szerződéssel egy-egy konkrét feladat elvégzésére személyt vagy céget foglalkoztatunk.

a. A szakemberektől elvárható alapvető értékek

- ❖ a hitelesség és őszinteség a gyermekekkel és a családjaikkal
- ❖ a szülők értékeinek és nézeteinek figyelembevétele, a gyermekek arra vonatkozó jogainak figyelembevétele, hogy aktívan részt vehessenek a mindennapi élet összes tevékenységében
- ❖ a szülők felé mutatott kellő empátia
- ❖ a bizakodó realizmus – optimista, de reális hozzáállás a gyermek fejlődési esélyeit tekintve
- ❖ a személyes integritás és a professzionalizmus: a tapasztalatok és élmények megosztása anélkül, hogy a szakértői érzelmek és vélemények felülkerekednének, a nélkülözhetlenség érzése kialakulna

b. A szakembertől elvárható alapvető szemlélet

- ❖ holisztikus szemlélet
- ❖ interdiszciplinaritás
- ❖ családközpontúság
- ❖ együttműködés az eltérő ágazatok szakemberei között
- ❖ a vizsgáló oldaláról szaktudás, tapasztalat, intuíció
- ❖ folyamatdiagnosztikai szemléletmód

A munkavállalók ellenőrzése, jutalmazása a Szervezeti és Működési Szabályzattal megegyező.
A munkavállaló feladatellátása munkaköri leírásának megfelelően (ld. SZMSZ) történik.

3. Infrastruktúra

Egy 101 nm –es, az Alapítvány tulajdonát képező lakás (Bp. VI., Rózsa u. 46. fsz. 1.):

- ❖ három és fél szoba, amely a gyermekek fejlesztésére, vizsgálatára szolgál
- ❖ logopédiai szoba és vizsgáló
- ❖ iroda
- ❖ váróterem (teakonyha)
- ❖ raktár
- ❖ mosdó, toalett, fürdőszoba: felnőttek és gyermekek részére

A helyiségek bútorzata és egyéb felszerelési tárgyai a 15/2013 (II. 26.) EMMI rendelet 9. mellékletének II. fejezetében előírtaknak teljes mértékben megfelel.

A fenti rendeletben meghatározottak szerint a gyermekek részére minden kognitív, érzékszerv- és mozgásfejlesztéshez nagyszámú eszközpark áll rendelkezésre.

Igazolások az infrastruktúra szabályos működéséről:

1. *Érintésvédelem:* engedélyek száma: 1976/75/36.2760, PTI 532944-42/2004, PTI 510365-113/2004. A minősítő irat készült: 2013. szeptember 17.
2. *Tűzvédelem:* engedélyek száma: 1976/75/36.2760, PTI 532944-42/2004, PTI 510365-113/2004. Tűzvédelmi szakvizsga biz. sz. KP-61/14/2013. A minősítő irat készült: 2013. szeptember 17.
3. *Katasztrófavédelem:* ellenőrzési jegyzőkönyv száma: 22612-2/2013.

VII. A pedagógiai programunk pillérét képező Tunyogi Gyógyító Játékterápia (TGYJ) megalkotásának alapjai

- ❖ A gyermeki világtól nem idegen játéktevékenységek létrehozása.
- ❖ A módszer algoritmikusan felépített és multidiszciplináris követelményeknek megfeleljen.
- ❖ A játékterápia csökkentse a neurológiai tüneteket és építse fel a humánspecifikus mozgásokat és a tanulási képességeket meghatározó eljárásokat.
- ❖ A játékterápia egy-egy programjának kidolgozásához a következő alapvető elméleti ismeretekre van szükség (Bednorz és Schuster, 2006; Blythe 2006; Tunyogi, 2019): orvosi ismeretek (mint az anatómia, fejlődési rendellenességek, látás, hallás sérülései és fejlődésneurológia, lásd Katona-módszer), pszichológiai ismeretek (fejlődéslélektan, gyermekpszichológia, gyermekpszichiátria); természetesen az oktatáshoz nélkülözhetetlenek a részletes pedagógiai módszerek, gyógypedagógiai ismeretek.
- ❖ A családgondozás, családterápia segítse a gyermek elfogadását, családban történő integrációját, majd a társadalmi integrációját.

VIII. A Tunyogi Gyógyító Játékterápia (TGYJ) mint fejlesztő, oktató, nevelő módszer helye a terápiás modellek között

A *funkcionális terápiák* elsősorban orvosi eljárások, melyeket az élet bármely szakaszában, átmeneti vagy tartós sérülés esetén alkalmaznak. Lényege, hogy egy adott funkció sérüléséhez – mint mozgás, látás, hallás – rendelik hozzá a szakemberek a gyógytornát, masszázst, műtéteket, segédeszközöket és készülékeket. A *pedagógiai terápiák* elsősorban a maradandóan sérült, fogyatékos gyermekek fejlesztését szolgálják. A *pszichoterápiák* nagy csoportja a családterápia, valamint iskoláskorú (iskolapszichológia) vagy felnőtt, ép intellektusú személyek terápiája. A ***Tunyogi Gyógyító Játékterápia*** a **drámajáték egyik alcsoportja, kifejezetten sérült csecsemők és gyermekek terápiája, amely magában foglalja a funkciók rehabilitációját (funkcionális terápiát) és a pedagógiai eljárásokat: oktatunk, nevelünk, értékelünk. A lelki folyamatok harmonizálása, a személyiség fejlesztése a pszichoterápia eszközeivel történik. Ezt a sokszínűséget ötvöztük a TGYJ-ben – a dramatikus téma kijelölésével egyéni és kiscsoportos foglalkozás keretei között – mindenkor a sérült, fogyatékos gyermek aktuális állapotához igazodva.**

IX. A Tunyogi Gyógyító Játékterápia (TGYJ) alkalmazásához szükséges szakmai kompetenciák

- ❖ Szakmai feladatok, szaktudományos és gyakorlati tudás.
- ❖ Foglalkozás, beavatkozás tervezése, önreflexiók.
- ❖ A tanulás támogatása.

- ❖ A gyermek igényeit és szükségleteit figyelembe vevő egyéni beavatkozás (gondozás, fejlesztés, terápia, tanácsadás, konzultáció).
- ❖ Csoportos beavatkozás (tréning, gondozás, fejlesztés, terápia, tanácsadás, konzultáció, mediáció, konfliktuskezelés, képzés).
- ❖ Az állapotfelmérés és a beavatkozási tevékenységek rendszeres értékelése, elemzése és önreflexió.
- ❖ Kommunikáció, szakmai együttműködés és önállóság.
- ❖ Elkötelezettség és felelősségvállalás a szakmai fejlődésért.

A TGYJ holisztikus szemléletű eljárás, amely egyszerre segíti a kisgyermekeket abban, hogy testüket, intellektusukat, kommunikációjukat és kötődési kapcsolataikat, önbizalmukat egyre magasabb szinten működtessék a világ megismerése közben – ezt a lehetőséget a koragyermekkori intervenció nem nélkülözheti.

X. A TGYJ alkalmazása szakszolgálati tevékenységeinkben

A TGYJ-t (egészében vagy részben) alkalmazzuk az összes szakszolgálati feladatellátásunkban (korai fejlesztés, konduktív pedagógiai ellátás, logopédiai ellátás – csak részben), melyet az első szakszolgálati feladatunk ismertetésénél részletezünk.

1. Gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás

a. A TGYJ alkalmazásának menete

- i. **A vizsgálat szempontjai:** mindig egyéni helyzetben történik a szülő jelenlétében és együttműködésével. A vizsgálat alatt a leoptimálisabb körülményeket kell biztosítani a szülő és gyermeke számára, figyelembe véve a szülő érzékenységét, a gyermek családban betöltött szerepét, a szülők egymás közötti viszonyát. A vizsgálatra kellő időt kell szentelni, valamint mindenkor a titoktartás törvénye érvényesül. A vizsgálat során a szülőt gyermeke állapotáról objektíven fel kell világosítani.
- ii. **Az anamnézis** felvétele áll a szülő elbeszéléséből, a meglévő orvosi zárójelentésekből, ezen felül az intézményben folyó orvosi és neurológiai, valamint a TGYJ-ben kidolgozott vizsgálatból [Tunyogi Fejlődési Skála (TFS) felvétele]. A vizsgálati idő átlagosan 1 óra.

Az anamnézis a következő *vizsgálendő tételekből* áll:

- a) **környezeti** tényezők;
- b) **családi** anamnézis, főbb betegségek;
- c) kivizsgált **betegségek**;
- d) vizsgálati eredmények, **diagnózis**;
- e) a gyermek **testi jegyeinek** leírása (haj, arcszín, szemek, fül, száj, nyak, bőr stb.);
- f) a **fül** és **szem szervi** működése;
- g) **orr** és **homloküreg**;
- h) **végtagok** formája, tapintása, színe;
- i) **izomzat, ízület és csontok**;

- j) **belső szervek** működése, mint szív, emésztés és kiválasztás milyensége;
- k) **idegrendszer**: perifériás, gerincvelő és központi idegrendszer;
- l) **alkat**;
- m) **alvás**;
- n) **pszichés** állapot: hangulat, viselkedés, félelmek;
- o) **mentális** állapot: érdeklődés, figyelem, emlékezet, kapcsolat, tevékenység;
- p) **szociális** érettség.

Minden itt felsorolt tétel több alrészből áll, melyet évek során több száz gyermek vizsgálatának tapasztalataiból állítottuk össze. Többszöri megfigyelés sok esetben már csecsemőkorban felismerhetővé teszi az autisztikus magatartást és a mentális retardációt. Minél korábban kezdődik a komplex orvosi kivizsgálás és vele párhuzamosan a korai fejlesztés, annál nagyobb esélyt adunk a rehabilitációnak.

iii. A fejlődési lap komplex módon tartalmazza a gyermek aktuális fejlettségi szintjét, melyet felvételkor és azt követően még 2-3 alkalommal megnézünk. Ennek alapján állítjuk össze a gyermek részére a leghatékonyabb terápiát.

A fejlődési lap részei a következők:

- a) **önellátás** fejlődése: szobatisztaság, öltözés, étkezés, higiénés szokások;
- b) **a táplálkozás** zavarainak okai;
- c) **szenzomotoros fejlődés**: izomtónus, egyensúly, fejtartás hason-háton, fejemelés hason, fordulás, kúszás, mászás, ülés, felülés, állás, járás;
- d) járás ritmusa, nehezített járásformák, mozgás üteme;
- e) **manipuláció**: tárgy-szem koordináció, szem-kéz koordináció;
- f) **manipulációs tér**: síkban, térben;
- g) **izomtónus, kézhasználat, fogás milyensége**;
- h) **ábrázolás**: eszközök adekvát használata;
- i) **ábrázolás módja**: tervezés, megnevezés, technikák ismerete és annak minősége;
- j) **hallás-hallásfigyelem, beszéd**:
 - hallásélesség megfigyelése,
 - **hallásfigyelem**: beszéd, gépzene, hangszer, énekhang, hangerősség,
 - beszédet megelőző időszak, mint sírás, táplálkozás,
 - **beszédhangra figyelés**,
 - beszédhang **érzelmi színezetének** megkülönböztetése,
 - aktív **beszéd funkcionális** elemzése, beszédhibák,
 - aktív **beszéd intellektuális** elemzése,
 - **gondolatainak** verbális kifejezése;
- k) **látás-látásfigyelem fejlődése**:
 - **látás élessége**, kancsalság, nystagmus, fibroplazia,
 - **látásfigyelem**: fény, tárgy, személy,
 - **térbeli látás** érzékelés,
 - térbeli tájékozódás;

l) **értelmi képességek fejlődése:**

- **érdeklődés,**
- **figyelem** formája, tartóssága, terjedelme,
- **emlékezés** tárgya, minősége, tárolása, reprodukálása,
- **érzékelés** taktilis ingerekre,
- **észlelés** képessége,
- **gondolkodás** a cselekvésben, fogalmi gondolkodás,
- **gondolkodási műveletek:** analízis, szintézis, azonosság, különbözőség, összevetés.
- **utánzás** milyensége;

m) **Gyermeki játék fejlődése:**

- **mozdulatjátékok:** gyakorló játékok spontán és utánzással,
- **vizuomotoros** manipuláció,
- **konstruktív** játék,
- **szerepjáték,**
- **szabályjáték.**

A fejlődési lap egy-egy részének kitöltése szintén sok alfejezetből áll. Ennek alapjául szolgál a saját fejlesztésű, számítógépen is dokumentálható rendszerünk (TFS).

Mindkét információhordozó, mind az anamnézis, mind a fejlődési lap kitöltésénél, átgondolásánál más szempontok érvényesülnek egy koraszülött – de neurológiai és komoly szomatikus eltéréseket nem mutató – csecsemőnél, mint a sérült csecsemő esetében.

iv. A személyre szabott korai fejlesztő TGYJ-program összeállítása korcsoportonként különböző, de minden esetben része a szenzomotoros program, az érzékszervek differenciált ingerterápiája, a tanulási képességek növelése dramatizált környezetben. A történet köré rendezett játékelmény biztosítja a funkciók könnyebb begyakorlását. Minden korcsoportnak külön és korcsoporton belül is sérülés-specifikusan állítjuk össze a programot. Minden fejlesztő program összeállításának szempontja, hogy multidiszciplináris, és minden fejlesztő programcsomag algoritmikusan épül egymásra, csoportonként napi 2x45 percben, 6 hónapnál fiatalabb csecsemők esetében napi 2x30 percben. (Tunyogi, 1988, 1990, 1995, 2019.)

v. Értékelés: az egyéni fejlesztési terv alapján a fejlődési lap kitöltése.

b. A foglalkozások típusai

i. Szenzomotoros program,

amely minden csoportnak és egyénnek az aktuális állapotának megfelelően kidolgozott, 6-8 hetente (begyakorlást követően) algoritmikus sorban egymásra épülő rendszer. Csecsemőkorban alkalmazzuk a KATONA-féle neurorehabilitációt is (Katona, 1990), ezen felül kidolgoztunk különféle eszközökön olyan új mozgásformákat, amelyek elősegítik a gyermekeknél a keresztezett pályakapcsolatok szabályos mozdulatsorainak végrehajtását, valamint a vertikalizációt (Tunyogi, 1988, 1990, 1995, 2019.). Szenzomotoros programjaink kiegészülhetnek ideg-inger elektroterápiával, baba- vagy egyéb masszázssal, kineziológiai

tapasszal történő kezeléssel; idősebb mozgássérült gyermekeknél a gyógytornász szakember korrekciós mozgásokat végez és tanít.

A frontális kiscsoportos mozgásfejlesztés dramatikus játékhelyzetben történik, a „mintha” élményt segítik az általunk kidolgozott, speciális jelmezek (Tunyogi, 1995, 2019). A mozdulat végrehajtását segíti a jelmezhez kapcsolódó adekvát dalocska, amely a mozgás ritmusát is meghatározza (Blythe, 2009). A TGYJ-ben részesülő szülő-gyermek páros játszó emberként vesz részt, amely a szorongást, frusztrációt nagymértékben csökkenti.

A szenzomotoros programok a következő fejlesztési területeket ölelik át:

- a) egyensúly fejlesztése,
- b) hason fekve fej- és vállemelések, ugyanez ülő és álló helyzetekben,
- c) fordulások minden irányban,
- d) ülés és felülés kialakítása,
- e) felállás és állás kialakítása,
- f) kúszás, mászás kialakítása, begyakoroltatása,
- g) járás és nehezített járásformák begyakoroltatása,
- h) testbeszéd, kinesztézis.

Minden fejlesztési területhez számos részfeladatot, eljárási módot, új módszert dolgoztunk ki újszülött kortól 10 éves korig.

A halmozottan sérült gyermekeknél az ízületek rögzülésének kivédésére, valamint az izomerő fokozására, a súlyos neurológiai eltérések csökkentésére minden munkanap napi 45 perces mozgásrehabilitációs foglalkozásokat tartunk. A foglalkozások felépítése sérülés-specifikusan, a gyógytornában is alkalmazott módszerekkel és eszközökkel történik. Minden mozdulat kivitelezése dramatikus játékban történik, ezzel is segítve a nehezen végrehajtott mozdulatok kivitelezését. A súlyos mozgássérült gyermekeknél javasolni szoktuk az úszást, vízben a tornát, a klasszikus gyögmasszázst. A gyögmasszázst intézményünkben az erre szakosodott gyógytornász dolgozók végzik.

A konduktív pedagógiai ellátás során a központi idegrendszeri károsodott kisgyermek fejlesztésének is a TGYJ adja a kereteit.

Minden játékterápiás programot a szülő nyomtatott formában kézhez kap, melyet a gyermekkel a saját otthonában meg kell ismételnie az előírt módon.

Online fejlesztési rend esetén a szenzomotoros foglalkozásokon részt vevő gyermekek szülei számára különösen részletes programleírást szükséges adni, mely tartalmazza az egyes gyakorlatok részletes leírását, a magyarázatot, a hozzá kapcsolódó dal szövegét, ennek – lehetőség szerint – a YouTube-on elérhető linkjét, valamint – lehetőség szerint – a gyakorlat végrehajtásáról készült fényképet (videót).

Az online fejlesztés időtartama: heti egy vagy két alkalom, alkalmanként 60 perc. Ez az időkeret biztosítja a szülő számára a program végrehajtásához kapcsolódó és egyéb ügyekben felmerülő kérdéseiről a konzultációs lehetőséget is.

Az online szenzomotoros fejlesztés a legtöbb esetben egyéni módon valósul meg. A TGYJ-ben már járatos gyermekek (általában másfél évnél idősebbek) esetén megszervezhető a kiscsoportos online fejlesztés is.

ii. Tanulási képességet meghatározó érzékszerv terápia

Szintén minden csoportnak az aktuális sajátosságait követve valósulnak meg: mint vizuális észlelés (látás és látásfigyelem fejlesztése), auditív észlelés (hallás és hallásfigyelem fejlesztése), manipuláció-ábrázolás fejlesztése, beszéd és kommunikáció fejlesztése, kognitív képességek fejlesztése (Doidge, 2011).

A. A foglalkozások menete

- A témakör felvázolása, amely minden esetben egy történethez, népmeséhez, ünnepeinkhez, népi hagyományainkhoz (pl. húsvét, Mikulás) kapcsolódik (lehet diafilm, árnyjáték, fényjáték, bábjáték vagy élőszóban mese hallgatása).

A történetet a nagyobb gyermekek improvizálva visszajátsszák bábuk, jelmezek segítségével, s ezzel a verbális kommunikációt, önkifejezést, passzív és aktív szókinccsgyarapítást tanulják. A csecsemőknél ugyanakkor fényjátékhoz és fényeket adó játéktárgyakhoz adekvát mondókat vagy dalocskát társítunk, s utána adunk kézbe olyan játékot, amely a fényjátékban is szerepelt. A fejlesztés célja a tárgyakkal az egyszerű mozdulatok motiválása, hangutánzókkal történő megerősítése, valamint a szem-kéz koordináció kialakítása.

- A történetet feldolgozása (Tunyogi, 1995, 2019):
 - *Hangszerekkel, mondókákkal, dalocskákkal, népdalokkal, ritmusok és hangszínek követésével.* Célja: auditív percepció fejlesztése, ami segíti a beszédhangok megkülönböztetését.
 - *Látás-látásfigyelem fejlesztéssel.* Csecsemőknél-kisdedeknél a látás és látásfigyelem fejlesztése a fényjáték mellett tárgy és személy követése síkban és térben. A háromévesnél idősebb gyermekeknél vizuális memóriát fejlesztő feladatlapokkal is ügyesítjük a szem-kéz koordinációt. Kiemelendő, hogy a látássérült gyermekeknél végzett terápia minden esetben bizonyítottan a látásélesség javulását eredményezte.
 - *Manipulációval, ábrázolással:* a funkcionális játéktevékenységek kialakítása, a sokrétű eszközhasználat alkalmazása, a tényleges ábrázolás kialakítása, fejlesztése a célunk. A manipulációs tevékenység is a mindenkori dramatikus témához kapcsolódik.
 - A történethez kapcsolódó ismeretek feldolgozása történhet *motoros utánzással*, valamint a *tanulási képességek kibontakoztatásával*, mint a felismerés, azonosítás, egyeztetés. A nagyobb gyermekeknél mennyiségi, környezeti, irodalmi ismereteket is tanítunk. A sorrendiség fejlesztése kapcsolódik a vizuális és hallási emlékezéshez, amelyet 2,5-3 éves kortól alkalmazunk.
- A magatartás harmonizálása, szabálytudat kialakítása szabály- és szerepjátékokkal történik. Ilyenek a kör- és páros (népi) szabályjátékok, ahol a gyermekek megtanulják az alá-fölé-, mellérendeltséget. Csecsemőkorú gyermekek szabálytudatának kialakítása is elkezdődik az egyszerű motoros páros játékokkal.

B. A tanulási képességet fejlesztő programok részegységei:

- Manipuláció:
 - a) Tárgy után nyúlás, érintés kialakítása.
 - b) Manipulációs tér síkban, térben.
 - c) Fogás.
 - d) Eszközök funkciójának ismerete és használata (papír, ceruza, gyurma...).
 - e) Ábrázolás.
 - f) Konstrukció.

Minden manipulációs részegységnek számos elemét kidolgoztuk életkorhoz és sérüléshez adaptáltan. (Az intézményünk minden esetben ingyen átad használatra nagy értékű eszközöket, adományként pedig ábrázoláshoz szükséges papírt, ceruzást, ecsetet stb.) A manipuláció fejlesztése kiemelten fontos feladat. Fő területei a manipulációnak: a sérülések hatékony korrekciója, valamint az eszközök használata. Minden mozdulat begyakorlása hosszú ideig történik. Kiemelt tanulási program, hogy a sztereotip mozdulatok helyett a tárgy érdeklődést keltsen a gyermekben. A csecsemőknél fontos a finom tapintású tárgy, majd később a fogzás ideje alatt szívesen vesznek szájba kemény felületű tárgyakat is. Ne legyen olyan tárgy a közelében, amely balesetet okoz. Kisgyermeknél javasoljuk a szerepjáték eszközeit, valamint az elemi konstrukcióhoz a különféle építőket.

- Hallás-hallásfigyelem fejlesztése:
 - a) Hallásfigyelem énekhangra, zörejekre, ritmusra, hangszerekre történik.
 - b) Hangerősség, hangmagasság érzékeltetése.
 - c) Ritmus, egyenletes lüktetés érzékeltetése, követése.
- Beszédfejlesztés:
 - a) A helyes táplálkozás segítése.
 - b) Beszédhangra figyelés.
 - c) Beszéd érzelmi színezetének megkülönböztetése.
 - d) Nonverbális kommunikáció fejlesztése.
 - e) Passzív beszéd, szókinccs gyarapítása.
 - f) Aktív beszéd fejlesztése.
 - g) Gondolatok verbális kifejezése.
 - h) Beszédhibák javítása.

Hallókészülék esetén a pontos beállítás ellenőrzése.

A szülő otthoni fejlesztést szolgáló feladatai: verselés, mondókázás, beszélgetés, hangutánzás. hangok megfigyeltetése, hangszeres játékok megszólaltatása.

- Látás-látásfigyelem fejlesztése:
 - a) Fixáltatás, követtetés.
 - b) Látásélesség fejlesztése.
 - c) Látásészlelés térben.
 - d) Látásészlelés síkban.
 - e) Térben, síkban tájékozódás.
 - f) Szem-kéz koordináció fejlesztése.
 - g) Színek ismerete.

A sérült csecsemőknél, gyermekeknél hatványozottan szükséges megfigyeltetni az arcot, a fényeket, a tárgyakat. A vizuális percepció zavarának kivédése vagy csökkenése különféle speciális feladatokkal történik. Csecsemőkortól a síkban és térben való látásészlelés gyakoroltatását szolgálják a térbeli játékok, síkban pedig a képes könyvek segítik a tájékozódás begyakorlását. Kisgyermeknél az egyszerű puzzle játékokkal, valamint az egyszerűtől a bonyolultig a konstrukció utánzásával tanítjuk a vizuális percepciót. A pontos látásészlelést a síkban történő ábra másolása is segíti. Amikor a látás élessége is sérült, akkor a szakorvos szemüveget, takarást, műtétet írhat elő. Figyelemmel kell kísérni a gyógyeszköz használatát.

- Értelmi képesség fejlesztése:
 - a) Érdeklődés tartóssága.
 - b) Figyelem tartóssága.
 - c) Emlékezés tárgyra, személyre, eseményre.
 - d) Érzékelés felismerés, megkülönböztetés.
 - e) Észlelés képessége.
 - f) Gondolkodás műveletei.
 - g) Szabálytudat kialakítása.

Az értelmi képességek fejlesztését kizárólag játéktevékenységek közben lehet elsajátítani. A szülő-gyermek kapcsolatot csecsemőkorban az egyszerű mozdulatjátékok, mint lovagoltatók, ringatók, kézen és egész testen végezhető taktilis ingerek segítik.

A vizuomotoros játékok az ujjak szabad mozgását és a szem-kéz koordinációt segítik. A konstruktív játékok alkalmasak arra, hogy a térben tájékozódjon a gyermek, valamint segíti az alapvető kézmozgások begyakorlását, mint illesztés, csavarás, széthúzás...A szerepjátékok elsajátításához kezdeti időben jó eszköz a báb. A gyermek szellemi fejlődésének egyik állomása az antropomorfizálás, így a bábuk segítségével karaktereket, viselkedéseket ismerhet meg. A gyermek szellemi fejlődésében a sorrendiséget segíti a babával vagy macival a gondozási műveletek eljátszása, vagy az étkezési szokások elsajátítása. A gyermeket körülvevő világ megismertetése egyik fontos feladata a szülőnek. Vigye a gyermekét üzletkebe, játszótérre, színházba, koncertekre, múzeumokba, a természetbe. A kellemesen átélt élmény tapasztalataiból tud a legtöbbet tanulni a gyermek, melyet azután szerepjátékaiban is képes lesz leképezni.

A szabályjátékok kialakítják csecsemőkortól a szabálytudatot, ezért minden játéktevékenységben meg kell határozni a szabályokat. Kisgyermekkorban életkornak és mentális szintnek megfelelően a kártya és társasjátékok a szabálytudat kialakításán túl serkentik a gondolkodást, az együttműködést, valamint a versenyszellemet. A játékok alkalmasak arra is, hogy a gyermek megtapasztalhassa az alá-, fölé és mellérendelt szerepet is a főszerep mellett. A gyermek viselkedését, magatartását nagymértékben befolyásolja a szülő következetessége a gyermek igényeit is figyelembe vevő szabályok kialakításában.

Online fejlesztési rend esetén a tanulási képességet fejlesztő foglalkozásokon részt vevő gyermekek szülei számára a megszokottnál részletesebb programleírást szükséges adni, mely tartalmazza az egyes fejlesztési területek céljának leírását, az egyes játéktevékenységek részletező leírását, esetenként magyarázattal ellátva, a kapcsolódó dal(ok) szövegét, ennek –

lehetőség szerint – a YouTube-on elérhető linkjét. A motoros utánzó játékokhoz a fejlesztést végző szakember – lehetőség szerint – videót készít, melyet online módon megoszt a szülővel.

Az online fejlesztés időtartama: a TGYJ-ben már járatos gyermekek (általában másfél évnél idősebbek) esetén heti egy vagy két alkalom, alkalmanként 30-50 perc. Ez az időkeret biztosítja a szülő számára a program végrehajtásához kapcsolódó és egyéb ügyekben felmerülő kérdéseiről a konzultációs lehetőséget is. Csecsemők és kisdedek esetében a tanulási képesség online fejlesztésének időtartama: alkalmanként 30-40 perc. Ez idő alatt a csecsemőkkel való tényleges online foglalkozás jobbára csak a motoros utánzó játékokra, a hallásfigyelem fejlesztés részterületén belül pedig a ritmus érzékelésére, követésre, egyszerű óvodás hangszerek megszólaltatására korlátozódik. A foglalkozások fennmaradó ideje alatt a fejlesztő szakember megbeszélést, tanácsadást folytat a szülővel, útmutatót ad az otthoni fejlesztéshez, annak eredményeiről érdeklődik és visszajelzést ad. A babák tanulási képességeinek online fejlesztése összevonható a szenzomotoros fejlesztéssel.

A tanulási képesség online fejlesztése a legtöbb esetben egyéni módon valósul meg. A TGYJ-ben már járatos gyermekek (általában másfél évnél idősebbek) esetén megszervezhető a kiscsoportos online fejlesztés is.

2. A logopédiai ellátás

A logopédiai foglalkozásokhoz az előírt eszközpark a rendelkezésünkre áll. A logopédiai foglalkozásokat külön helyiségben végezzük. A kommunikáció és beszéd fejlesztése része a TGYJ tanulási képességet fejlesztő programjainak is, melyet kis csoportos foglalkozások keretén belül végzünk a korai fejlesztésben.

Amennyiben a TGYJ tanulási képességet fejlesztő programjának foglalkozásait vezető szakemberek valamelyik gyermekről azt gondolják, hogy esetében nem elegendő a kiscsoportos keretek között végzett kommunikáció- és beszédfejlesztés, javaslatot tesznek a kisgyermek logopédiai vizsgálatára. Ennek alapján a logopédus elkészíti a logopédiai vizsgálati véleményt és az igazgató jóváhagyásával elkezdődhet a kisgyermek egyéni (/páros) logopédiai fejlesztése.

Az egyéni (/páros) fejlesztő foglalkozást logopédus szakember végzi.

A logopédiai tevékenység fő folyamata a következő:

- ❖ szűrés, vizsgálat,
- ❖ a logopédiai kórképhez illeszkedő fejlesztés/terápia,
- ❖ munkaértékelés,
- ❖ elért eredmény minősítése,
- ❖ a beavatkozás hatékonyságának és eredményességének mérése.

A logopédiai fejlesztés is a TGYJ kereteit használja a gyermekek logopédiai terápiája során, szoros összhangban a gyermek TGYJ-programjának szenzomotoros és tanulási képességet fejlesztő alprogramjaival.

Online fejlesztési rend esetén az ellátásban részesülő gyermekek életkori (és sérülésükből adódó) sajátosságaiból következik, hogy a gyermekkel az online térben történő logopédiai fejlesztés megszokott ideje jelentősen lerövidül. A logopédiai foglalkozások időtartama alatt a logopédus megbeszélést, tanácsadást folytat a szülővel, útmutatót ad az otthoni fejlesztéshez, annak eredményeiről érdeklődik és visszajelzést ad.

Az online logopédiai foglalkozás egyénileg, esetleg párosan szervezhető, hetente egy vagy két alkalommal, alkalmanként 40-50 perc időtartammal.

3. A konduktív pedagógiai ellátás

A konduktív terápiában a központi idegrendszeri károsodott súlyos vagy középsúlyos mozgássérült gyermekek részesülnek. Ezeknél a gyermekeknél egyéni és csoportos fejlesztés keretében folyik a fejlesztés; a TGYJ-n kívül alkalmazunk konduktív mozgásterápiát a konduktív terápia eszközparkja nélkül. Ezeket a foglalkozásokat konduktor szakember végzi.

Online fejlesztési rend esetén a konduktív pedagógiai foglalkozások lebonyolítására a szenzomotoros foglalkozásoknál leírtak érvényesek (ld. 15-16.o.)

4. Családterápia

A családdal való sikeres kapcsolat kialakításához meg kell ismerni a család szerkezeti és funkcionális jellemzőit, a család értékeit, vallását, szokásait, szerkezeti vázát, kulturális hátterét, elvárásait, interakciós stílusát, gyermeknevelési gyakorlatát.

- ❖ A családoknak információs honlapot, online közösségi oldalt és tájékoztató szórólapokat biztosítunk
- ❖ Tájékoztató ismeretterjesztő előadásokat tartunk a szülőknek megalapozott szakmai ismeretek nyújtásával.
- ❖ A volt és a jelen gyermekek szülei között tapasztalatcserét és konzultációt szervezünk
- ❖ A szülők részére szabadidős programokat szervezünk
- ❖ A szülőknek mentálhigiénés egyéni és csoportos beszélgetéseket szervezünk.

Online fejlesztési rend esetén különösen fontos a szülőkkal való rendszeres kapcsolattartás az online térben. Lehetőséget kell nekik biztosítani arra, hogy a fejlesztő szakemberekkel vagy a mentálhigiénés szakemberrel egyénileg, a gyermek fejlesztésétől függetlenül is felvehessék a kapcsolatot. Fontos a szülőközösséget is megszólítani alkalmanként megrendezett, csoportos videóhívás/-értekezlet keretén belül, például szülőklub formájában, őket érintő kérdések tematikus körbejárásával. A szülők edukálása folyhat továbbá az intézményi honlapon is.

Budapest, 2022.03.07.

.....

Juhász Éva Petra
intézményvezető

LEGITIMÁCIÓS LAP

A szülői közösség képviselője a Szakmai és pedagógiai programot megismerte és véleményezte 2019.09.02-án, az abban foglaltakkal egyetértett.

Budapest, 2019.09.02.

.....
Holtó

szülői közösség képviselője

A szakalkalmazottak a mai napon megtartott értekezleten a Szakmai és pedagógiai programot áttekintették és 100 %-ban elfogadták.

Mellékelten csatolva a jegyzőkönyv és jelenléti ív.

Budapest, 2019.09.02.

.....
Gru 12

Hitelesítő szakalkalmazott

.....
Kollár R.

Hitelesítő szakalkalmazott

A Tunyogi Pedagógiai Szakszolgálat köznevelési intézmény vezetőjeként az Intézmény Szakmai és pedagógiai programját jóváhagyom.

Budapest, 2019.09.02.

.....
Juhász Éva Petra
igazgató

A Tunyogi Pedagógiai Szakszolgálat fenntartójaként a Tunyogi Gyógyító Játsszóház Alapítvány képviseletében az intézmény Szakmai és pedagógiai programját jóváhagyom.

Budapest, 2019.09.03.

TUNYOGI ERSZÉBET
GYÓGYÍTÓ JÁTSSZÓHÁZ ALAPÍTVÁNY
halmozottan sérült gyermekekért
1064 Budapest, Rózsa u. 46. fszt. 1.
Adószám: 18006410-1-42

.....
Dr. Székely Emőke

Szakirodalom

- Bednorz, P. és Schuster, M. (2006). *Bevezetés a tanulás lélektanába*. Medicina Könyvkiadó Zrt., Budapest.
- Berényi M. és Katona F. (2012). *Fejlődésneurológia. Az öntudat, a kommunikáció és a mozgás kialakulása*. Medicina Könyvkiadó Zrt., Budapest.
- Blythe, S. G. (2006). *Reflex, tanulás és viselkedés. Betekintés a gyermeki elmébe*. Medicina Könyvkiadó Zrt., Budapest.
- Blythe, S. G. (2009). *A kiegyensúlyozott gyermek. Mozgás és tanulás a korai életévekben*. Medicina Könyvkiadó Zrt., Budapest.
- Doidge, N. (2011). *A változó agy. Elképesztő történetek az agy kutatás élvonalából*. Park Könyvkiadó, Budapest.
- Fehér, Gy. (2015). *A konduktív pedagógiai ellátás szakszolgálati protokollja*. Educatio Kft, Budapest.
- Huizinga, J. (1990). *Homo Ludens. Kísérlet a kultúra játék-elemeinek meghatározására*. Universum Kiadó, Szeged.
- Kapronyi, Á. és Zelenka, Zs. (2015). *A fejlesztő nevelés szakszolgálati protokollja*. Educatio Kft, Budapest.
- Katona F. (1986). *Fejlődésneurológia, neurohabilitáció*. Medicina Könyvkiadó, Budapest.
- Katona F. (1990). *Fejlődésneurológia és neurohabilitáció 2. 6 hónapostól 2 éves korig*. Medicina Kiadó, Budapest.
- Kereki, J. (2017). *Utak. A kora gyermekkori intervenció rendszerszintű megközelítése*. ELTE-BGGYK, Budapest.
- Kereki, J. és Szvatkó, A. (2015). *A koragyermekkori intervenció, valamint a gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés, oktatás és gondozás szakszolgálati protokollja*. Educatio Kft, Budapest.
- Torda, Á. (2015). *A logopédiai ellátás szakszolgálati protokollja*. Educatio Kft, Budapest.
- Torda, Á. és Nagyné Réz, I. (2015). *Alapprotokoll a pedagógiai szakszolgálati tevékenységekhez*. Educatio Kft, Budapest.
- Tunyogi E. (1988). *Therapeutic games*. Werag Kiadó, Vienna-Budapest-Zagreb.
- Tunyogi E. (1990). *A gyógyító játék*. Pannon Könyvkiadó, Budapest.
- Tunyogi E. (1995). *Gyógyító játék a családban*. Tárogató Kiadó, Budapest.

Tunyogi, E. (2019). *Tunyogi Gyógyító Játékterápia sérült gyerekek fejlesztésére*. Tunyogi Gyógyító Játszóház Alapítvány, Budapest.

Vekerdy-Nagy, Zs. (szerk.), (2019). *A gyermekrehabilitáció sajátosságai*. Medicina Könyvkiadó Zrt, Budapest.

Ajánlott irodalom

Bauer, J. (2011). *A testünk nem felejt. Kapcsolataink és életmódunk hatásai idegrendszerünk és génjeink működésére*. Ursus Libris, Budapest.

Borbély S. (2012). *A szülők és mi*. Budapesti Korai Fejlesztő Központ, Budapest.

Cohen, L. J. (2015). *Játékos nevelés*. Kulcslyuk Kiadó, Budapest.

Davidson, R. J. és Begley, S. (2013). *Az agy érzelmi élete*. Akadémia Kiadó, Budapest.

Doidge, N. (2016). *Hogyan gyógyul az agy? Figyelemre méltó felfedezések és gyógyulások a neuroplaszticitás világából*. Park Könyvkiadó, Budapest.

Dornes, M. (2002). *A kompetens csecsemő*. Pont Kiadó, Budapest.

Gottman, J és DeClaire, J (2016). *Gyerekek érzelmi intelligenciája. Nevelés szívvel-lélekkel*. Jaffa Kiadó, Budapest.

Gopnik, A., Meltzoff, A. N. és Kuhl, P. K. (2008). *Bölcsek a bölcsőben. Hogyan gondolkodnak a kisbabák?* Typotex Elektronikus Kiadó Kft., Budapest.

Stern, D. N. (2006). *Anya születik. Arról, hogyan változtatja meg az anyaság átélése örökre az embert?* Animula Kiadó, Budapest.

Jogszabályok

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről. Utolsó letöltés: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100190.TV (2016.02.26.)

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről. Utolsó letöltés: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1300015.EMM (2016.02.26.)